

**WYMAGANIA EDUKACYJNE Z PRZEDMIOTU WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
W KLASIE 8
SZKOŁA PODSTAWOWA IM. SZARYCH SZEREGÓW W GROJCU**

Wiedza o społeczeństwie to przedmiot interdyscyplinarny korzystający w szkole podstawowej z dorobku nauk społecznych (socjologii, nauk o polityce i elementów: nauk o poznaniu i komunikacji społecznej, psychologii, ekonomii i nauk prawnych) oraz elementów nauk humanistycznych (kulturoznawstwa i etnologii). Przedmiot bazuje także na wiedzy i umiejętnościach uczniów z zakresu języka polskiego, historii i geografii.

Sposoby i formy oceniania na lekcjach WOS-u:

Sprawdziany – z danego działu, zapowiadane są co najmniej tydzień wcześniej. Jeżeli z przyczyn losowych uczeń nie może napisać go z całą klasą, to powinien do niego przystąpić w terminie uzgodnionym z nauczycielem przedmiotu.

Kartkówki – z konkretnych lekcji obejmujący do 3 jednostek lekcyjnych, zapowiadane z wyprzedzeniem, który jednak może być krótszy niż 1 tydzień.

Prace dodatkowe – prace zadawane przez nauczyciela dla uczniów chcących poszerzać swoją wiedzę oraz dzielić się nią z innymi. Nauczyciel określa wymagania formalne – termin i sposób wykonania i prezentacji oraz warunki oceniania pracy. Po określonym terminie nie będą uwzględniane (chyba, że nauczyciel zdecyduje inaczej w związku z sytuacją ucznia np. dłuższa choroba).

Praca na lekcji, karty pracy – nauczyciel systematycznie ocenia pracę na lekcji.

Uczeń może dwa razy w półroczu zgłosić nieprzygotowanie bez podania przyczyny. Nieprzygotowanie do lekcji obejmuje również brak wymaganych przez nauczyciela materiałów. Nie obejmuje jednak zapowiedzianych prac pisemnych.

Uczeń jest zobowiązany posiadać wszystkie potrzebne do lekcji materiały wskazane przez nauczyciela, które są niezbędne na danej lekcji.

**Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych
i rocznych ocen klasyfikacyjnych z przedmiotu.**

Ocena bardzo dobra . Uczeń/Uczennica:

- ma pełną wiedzę i umiejętności z WOS-u określone w podstawie programowej, potrafi się nimi posłużyć w różnych sytuacjach problemowych,
- wykazuje się umiejętnością analizowania i interpretacji wydarzeń, dokonywaniem ich twórczego oceniania oraz wnioskowania,
- wykazuje zainteresowanie problematyką przedmiotu, samodzielnie poszerza wiedzę, bezbłędnie wywiązuje się ze stawianych przed nim zadań,
- samodzielnie szuka informacji, potrafi je hierarchizować, selekcjonować oraz analizować,
- ocenia rozmaite zjawiska oraz uzasadnia własne zdanie,
- skutecznie wykorzystuje poznaną wiedzę oraz opanowane umiejętności w życiu publicznym,
- wykazuje się aktywnością na forum klasy,
- posiada ogólne wiadomości i umiejętności z zakresu nauk społecznych, podstawy teoretyczne i praktyczne, jest żywo zainteresowany aktualną problematyką społeczno-polityczną, gospodarczą.

Ocena dobra. Uczeń/Uczennica:

- ma wiedzę i umiejętności z WOS-u określone w podstawie programowej, potrafi się nimi posłużyć w typowych sytuacjach,
- poprawnie i zrozumiale prezentuje zagadnienia omawiane na lekcji,
- formułuje wnioski,
- jest aktywny na lekcji,
- umie wykorzystać wiedzę w praktyce w sposób poprawny.

Ocena dostateczna. Uczeń/Uczennica:

- ma niepełną wiedzę określoną w podstawie programowej, wykazuje się znajomością podstawowych wiadomości z WOS-u i ograniczoną umiejętnością ich analizy,
- rozumie polecenia,
- potrafi samodzielnie wykonać proste zadania,
- odnajduje podstawowe informacje w podręczniku,
- umie hierarchizować i selekcjonować poznane fakty i zjawiska,
- bierze udział w pracach zespołowych i jest aktywny we współpracy.

Ocena dopuszczająca. Uczeń/Uczennica:

- ma niepełną wiedzę określoną w podstawie programowej, ale opanował elementarne umiejętności konieczne dla dalszego etapu kształcenia,
- rozumie polecenia nauczyciela, choć w niepełnym stopniu,
- opanował podstawową wiedzę i umiejętności określone w programie w stopniu ograniczonym,
- potrafi samodzielnie lub z pomocą nauczyciela wykonać proste zadania,
- jest w stanie, z pomocą nauczyciela, zaprezentować wyniki swojej pracy ustnie i pisemnie.

Warunki otrzymania oceny celującej

Uczeń/Uczennica:

- ma pełną wiedzę i umiejętności z WOS-u określone w podstawie programowej, potrafi się nimi posłużyć w różnych sytuacjach problemowych,
- wykazuje się pełną znajomością faktografii i terminologii przedmiotu,
- umie prezentować i uzasadnić własne stanowisko,
- chętnie podejmuje się zadań dodatkowych,
- samodzielnie i twórczo rozwija swoje uzdolnienia, biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu danej klasy.

Nauczyciel przedmiotu podczas oceny pracy ucznia respektuje opinie i orzeczenia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Wszystkie oceny oraz prace uczniów są jawne zarówno dla ucznia jak i rodzica.

Iwona Kulawik

Treści nauczania. Podstawa programowa obowiązująca od roku szkolnego 2024/2025

1. Społeczna natura człowieka. Uczeń/Uczennica:

- uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną; wyjaśnia znaczenie potrzeb społecznych człowieka (kontaktu, przynależności, uznania);
- wymienia cechy grup społecznych; charakteryzuje grupę koleżeńską i grupę nastawioną na realizację określonego zadania; uzasadnia, że efektywna współpraca przynosi różne korzyści;
- rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej; wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji;
- podaje przykłady trudnych społecznie sytuacji, w których należy zachować się asertywnie; uzasadnia, że można zachować dystans wobec nieaprobowanych przez siebie zachowań innych ludzi lub przeciwstawić się im;
- uzasadnia, że konflikt w grupie może wynikać z różnych przyczyn (sprzeczne interesy, inne cele); przedstawia sposoby rozwiązywania konfliktów oraz analizuje ich zalety i wady.

2. Rodzina. Uczeń/Uczennica:

- charakteryzuje rodzinę jako grupę społeczną; przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie; analizuje wartości ważne dla jego rodziny;
- analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci; przedstawia prawa i obowiązki dzieci w rodzinie;
- wyjaśnia, jak funkcjonuje gospodarstwo domowe; wymienia główne źródła jego dochodów i kategorie wydatków, planuje jego budżet.

3. Szkoła i edukacja. Uczeń/Uczennica:

- przedstawia funkcje szkoły;
- charakteryzuje klasę szkolną i życie szkolnej społeczności; przedstawia działania samorządu uczniowskiego;
- wymienia prawa i obowiązki ucznia; rozpoznaje przypadki naruszania praw uczniów oraz pracowników szkoły; przedstawia sposoby dochodzenia praw, które zostały naruszone.

4. Prawa człowieka. Uczeń/Uczennica:

- uzasadnia, że godność człowieka jest podstawą różnych systemów moralnych; wyjaśnia, że jest ona źródłem powszechnych, przyrodzonych, nienaruszalnych i niezbywalnych wolności i praw człowieka; analizuje sformułowania preambuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka;
- wykazuje różnice między prawami a wolnościami człowieka (na przykładzie praw i wolności osobistych zawartych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej);
- wymienia prawa dzieci i analizuje przepisy Konwencji o prawach dziecka;
- podaje przykłady działań Rzecznika Praw Dziecka;
- wymienia prawa i wolności polityczne zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; wykazuje, że dzięki nim człowiek może mieć wpływ na życie publiczne;
- wykazuje, że prawa człowieka muszą być chronione; wyjaśnia rolę Rzecznika Praw Obywatelskich i podaje przykłady jego działań;
- przedstawia przykłady działań organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka; uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się zjawiskom braku tolerancji wobec różnych mniejszości.

5. Nieletni wobec prawa. Uczeń/Uczennica:

- rozpoznaje zachowania związane z przemocą fizyczną i psychiczną, w tym werbalną, wobec siebie i innych; wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w takich sytuacjach;
- przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z zasobów Internetu; rozpoznaje przemoc w cyberprzestrzeni i wyjaśnia, jak należy na nią reagować;
- wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw;
- przedstawia uprawnienia policjantów i funkcjonariuszy innych służb porządkowych oraz swoje prawa w kontakcie z tymi służbami.

6. Społeczność lokalna. Uczeń/Uczennica:

- wymienia zadania samorządu gminnego;
- przedstawia, jak zorganizowany jest urząd gminy (miasta / dzielnicy);
- wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście / dzielnicy); przedstawia, jak są one wybierane i jak mogą zostać odwołane; podaje uprawnienia tych organów;
- podaje, kto pełni funkcje wójta / burmistrza / prezydenta miasta i przewodniczącego rady gminy / miasta; znajduje w mediach lokalnych informacje na temat publicznych działań osób pełniących funkcje w organach samorządu terytorialnego;
- znajduje i przedstawia informacje na temat swojej gminy, wydarzeń i postaci z jej dziejów;
- rozpoznaje problemy społeczne swojej społeczności lokalnej (np. wynikające z sytuacji demograficznej, gospodarczej, infrastrukturalnej); formułuje sądy dotyczące tych problemów.

7. Społeczność regionalna. Uczeń/Uczennica:

- znajduje i przedstawia podstawowe informacje o swoim regionie, wydarzenia i postaci z jego dziejów; lokalizuje własne województwo i powiaty wchodzące w jego skład oraz pozostałe województwa;
- wymienia przykładowe zadania samorządu powiatowego i województwa;
- wymienia organy stanowiące i wykonawcze samorządu powiatowego i województwa; przedstawia, jak są one wybierane i jak mogą zostać odwołane; podaje zadania tych organów;
- przedstawia tradycje i zwyczaje swojej społeczności regionalnej.

8. Wspólnoty narodowe / etniczne i ojczyzna. Uczeń/Uczennica:

- wyjaśnia, co oznacza być Polakiem lub członkiem innej wspólnoty narodowej / etnicznej oraz co łączy człowieka z ojczyzną – Polską; przedstawia te więzi na własnym przykładzie;
- wyjaśnia, czym obywatelstwo różni się od narodowości; wymienia konstytucyjne obowiązki obywatela;
- analizuje symbole Rzeczypospolitej Polskiej; wyjaśnia, czym powinna przejawiać się postawa patriotyczna młodego i dorosłego człowieka;
- wymienia mieszkające w Polsce mniejszości narodowe i etniczne, grupę posługującą się językiem regionalnym oraz grupy migrantów (w tym uchodźców) i lokalizuje miejsca ich zwartego zamieszkiwania; przedstawia – za Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej – prawa przysługujące etnicznym grupom mniejszościowym;
- uzasadnia, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe (regionalną, narodową / etniczną, państwową / obywatelską, europejską); rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, oraz uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się tym zjawiskom.

9. Udział obywateli w życiu publicznym – społeczeństwo obywatelskie. Uczeń/Uczennica:

- podaje cnoty obywatelskie (np. odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna); wykazuje, odwołując się do działań wybitnych Polek i Polaków, znaczenie ich urzeczywistnienia dla pożytku publicznego;
- przedstawia cele i formy działań organizacji pozarządowych aktywnych w społeczności lokalnej i regionie; wykazuje, że działalność tego typu prowadzi do realizacji różnorodnych potrzeb;
- przedstawia cele i przykłady działania organizacji społecznych skupiających młodych ludzi w Polsce; wyjaśnia ideę wolontariatu i przedstawia formy działalności wolontariuszy;
- przedstawia formy wpływania obywateli na decyzje władz samorządowych, przykłady realizacji lokalnych inicjatyw mieszkańców finansowanych z budżetów obywatelskich oraz przedsięwzięć podejmowanych przez młodzieżowe rady gminy / miasta;
- uzasadnia potrzebę przestrzegania zasad etycznych w życiu publicznym; rozpoznaje przejawy ich łamania i podaje skutki takich działań.

10. Środki masowego przekazu. Uczeń/Uczennica:

- przedstawia funkcje i rodzaje środków masowego przekazu; wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa;

- znajduje w mediach wiadomości na wskazany temat; odróżnia informacje o faktach od komentarzy i opinii; wyjaśnia, na czym powinna polegać rzetelność dziennikarzy;
- wskazuje cele kampanii społecznych; analizuje materiały z wybranej kampanii tego rodzaju;
- wykazuje znaczenie opinii publicznej; znajduje w Internecie komunikaty z badań opinii publicznej oraz odczytuje i interpretuje proste wyniki takich badań.

11. Demokracja w Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń/Uczennica:

- wymienia podstawowe cechy i funkcje państwa; wyjaśnia, czym zajmuje się władza państwowa;
- wyjaśnia zasadę suwerenności narodu; przedstawia sprawy, które mogą być poddane pod referendum;
- wyjaśnia zasadę przedstawicielstwa (demokracji pośredniej); przedstawia zasady wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasady działania i najważniejsze kompetencje izb parlamentu;
- wyjaśnia zasadę pluralizmu politycznego; wymienia partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej; przedstawia cele działania partii politycznych oraz wykazuje, że konkurują one w życiu publicznym; znajduje informacje na temat działań wybranej partii (jej struktur regionalnych lub centralnych);
- wyjaśnia zasadę republikańskiej formy rządu; przedstawia sposób wyboru i podstawowe kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej; znajduje informacje o działaniach urzędującego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- wyjaśnia zasadę państwa prawa, w tym zasady niezależności sądów i niezawisłości sędziów; wyjaśnia zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego;
- wyjaśnia zasadę konstytucjonalizmu; podaje szczególne cechy konstytucji; znajduje w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przepisy dotyczące wskazanej kwestii; podaje kompetencje Trybunału Konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej;
- wyjaśnia zasadę trójpodziału władzy; objaśnia konieczność poparcia większości sejmowej dla Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej (bądź jej działań); przedstawia podstawowe kompetencje Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; podaje imię i nazwisko urzędującego prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; wykazuje, że decyzje podejmowane w wybranym ministerstwie mają wpływ na życie jego rodziny.

12. Sprawy międzynarodowe. Uczeń/Uczennica:

- wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych i Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego;
- wymienia cele działania Unii Europejskiej; przedstawia podstawowe korzyści związane z obecnością Polski w tej organizacji dla pracowników i osób podróżujących; znajduje informacje o wykorzystaniu funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim regionie;
- przedstawia działalność Polski w Organizacji Narodów Zjednoczonych, Unii Europejskiej i Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego;
- formułuje sądy w sprawach wybranych problemów społecznych współczesnego świata; rozważa propozycje działań w kierunku poprawy warunków życia innych ludzi na świecie.